

LV2004-25 - Notulen-deel Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten

40. Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten (LV2004.25)

Van de Commissie VOP zijn aanwezig zrs. Y. Veeffind-Eenhoorn en M. Vrijmoeth-de Jong, br. J.W. Verheij en de predikanten J.J. Arnold, M.H.T. Biewenga, C.P. Kleingeld en J.M. Mudde.

Namens de commissie leidt zr. Vrijmoeth de discussie in. De kernvraag is, zegt zij, of in het rapport van de commissie recht gedaan wordt aan de bijbel. De commissie vindt dat alle bijbelse gegevens rond de vrouw in het ambt exegetisch niet in één plaatje te vangen zijn. Een vraag die zr. Vrijmoeth de vergadering voorlegt is: zijn er exegetes waarvan gezegd kan worden 'zo spreekt de Here'? Wat het verstaan van de Schrift betreft vraagt zij: zijn de deelconclusies in het rapport hierover bijbels verantwoord, en blijven ze binnen de kaders van de gereformeerde belijdenis? En is de vergadering het ermee eens dat directe toepassing van teksten in 1 Kor. 11 en 1 Tim. 2 'niet geboden, niet mogelijk en niet gewenst is'? Tot slot gaf zr. Vrijmoeth de visie van de commissie op emancipatie weer, die zij verwoordde als 'de emancipatie moet worden ondergedompeld in de openbaring van God in Christus'.

Na deze inleiding door de commissie VOP geeft de preses de afgevaardigden de mogelijkheid om **vragen** te stellen. Daarbij neemt hij het voorstel van de VOP over om eerst te komen tot een inhoudelijke standpuntbepaling, in de zin van een verantwoording t.o.v. de bijbel.

Ds. P. Veldhuizen (regio Dordrecht-Gorinchem) krijgt het woord. Hij dankt de commissie voor het inspirerende stuk, maar vraagt zich af hoe grondig (lees wetenschappelijk) de commissie te werk is gegaan. Hij geeft aan veel te missen aan verwijzingen naar theologen, en ook op het gebied van bijvoorbeeld de positie van de vrouw in het jodendom of van de - voor die tijd revolutionaire - omgang van Jezus met de vrouw. Heeft de commissie zich er niet te gemakkelijk van af gemaakt?

Br. B.R. Koning (regio Arnhem) dankt de commissie voor het rapport. Wel vraagt hij waarom er geen aandacht besteed is aan studie van centrale punten als het 'gezag' in de bijbel, de invloed van Paulus' eindtijdverwachting en de rol van vooronderstellingen bij de exegeese. Een andere vraag die br. Koning stelt, is die naar het doorlopend doorbreken door God van de scheppingsorde, en de invloed daarvan op de normatieve discussie rond de relatie man-vrouw. Hij informeert ernaar of de benadering van het verstaan van de Schrift eindpunt of principieel puitgangspunt was voor de commissie. Naar aanleiding van het derde rapport van de commissie (LV2004.25.4.2) vraagt hij naar de inhoud van de uitdrukking 'onderdompeling in de Christus-openbaring'.

Ds. G. van Dijk (regio Enschede/Zwolle) stelt de vraag of na de 'onderdompeling van de man-vrouw verhouding' nog iets over blijft van het eigene van de man en de vrouw. En hij vraagt naar de benadering van de exegeese door de commissie: heeft de VOP niet twee plaatjes genomen en geconstateerd dat geen van beide voldoet, zonder te kijken naar de mogelijkheid van een tussenweg, een eigen derde plaatje?

Ds. J. van 't Hof (regio Harderwijk) spreekt van een patstelling in de exegeese die hij herkent. Wel spreekt hij verbazing uit over de conclusie op blz. 31 van het rapport (par. 4.3.4) dat exegeese van Gen. 2 en 3 geen prioriteit van de man oplevert, en dat dit uit het eigen onderzoek van de commissie zou blijken. In par. 6.4.1, punt 3 zou hij het woord 'veelal' bij voorkeur vervangen moeten worden door 'in een aantal gevallen'.

Ds. M. de Jong (regio van de Kerken in het Zuiden) spreekt waardering uit voor het z.i. evenwichtige rapport. Hij vraagt de commissie of het mogelijk is een handzame samenvatting op te stellen voor bespreking in de gemeenten. Wel stelt hij de vraag of de VOP ervan overtuigd is dat ze exegetisch alles uit de kast gehaald hebben.

Ds. Muller (sprekend namens de regio Noord-Nederland) vraagt n.a.v. blz. 31 van het rapport of het geschrevene dat 'het principe van het eerste zijn als regel doorkruist wordt door dat van de verkiezing' niet te veel gezegd is (nadat in dezelfde alinea eerst gesproken wordt over 'geregeld' en 'voortdurend').

Na de vragen van afgevaardigden geeft de preses de commissie het woord om te **reageren**.

Br. Verheij gaat in op het door ds. Veldhuizen vermeende tekort aan wetenschappelijkheid van het rapport. Hij stelt dat de samenstelling van de commissie er niet naar was om, en dat het volgens de VOP de kerken niet gediend zou hebben door om veel studie naar theologen te doen. Ds. Mudde haakt daarop in door te stellen dat iets niet verantwoord kan zijn zonder dat het wetenschappelijk is, en dat het werk van de VOP z.i. voldoende is om een verantwoorde keuze te maken. Ds. Biewenga merkt op dat veel exegetische studies gelezen zijn, maar dat de VOP de keuze gemaakt heeft om daar niet de zoveelste aan toe te voegen, maar zich te concentreren op wat ermee gedaan kon worden. Reagerend op de vraag van br. Koning naar studie van 'gezag', stelt ds. Mudde dat het rapport aansluit bij de bestaande ambtsopvatting, zoals dat ook in het NT bevestigd wordt. Hij constateert geen merkbare invloed van Paulus' eindtijdverwachting op het onderwerp 'vrouw in het ambt'. Wat betreft de benadering van de Schrift door de VOP merkt hij op dat het niet iets nieuws is, maar dat het wel nieuw

is in de toepassing op de man-vrouw verhouding. De 'onderdompeling in de Christus-openbaring' geldt, aldus ds. Mudde, ook voor andere verhoudingen, zoals van meester-slaaf (Filémon). De samenleving is veranderd en niet alles in het NT is direct over te brengen, maar alles is wel op Christus te betrekken.

In antwoord op de vraag van ds. Van Dijk stelt ds. Mudde dat er zeker iets overblijft van de eigenheid van man en vrouw, die door God gegeven is. In ieder geval wil hij van een 'volstreekte wederzijdse afhankelijkheid' spreken. Op het gebied van de exegetische (de twee plaatjes) is de commissie ervan overtuigd de hoofdlijn te pakken te hebben, en inderdaad alles uit de kast gehaald te hebben. Exegese en hermeneutiek zijn in het rapport wat uit elkaar gehaald, maar tijdens de studie van de VOP was er sprake van een voortdurende wisselwerking, zo geeft ds. Mudde aan.

In reactie op ds. Van 't Hof's vraag n.a.v. par. 6.4.1 stelt hij de regel: 'hoe concreter een voorschrift in de bijbel, hoe moeilijker rechtstreeks toe te passen in onze tijd!'

Op ds. De Jong's vraag naar een samenvatting, is de reactie van ds. Mudde dat dit kan, als de vergadering het wenst.

Als antwoord op de vraag van ds. Muller n.a.v. blz. 31 stelt hij dat het 'als regel' niet te veel gezegd is: God kiest voortdurend de jongste, de kleinste, de geringste enz.

Volgend op de reactie van de commissie kondigt de preses een **inhoudelijke ronde** aan. Daarbij laat hij weten vooral de mening van de regio's over het rapport en de erin verwoorde conclusies en voorstellen te willen horen.

Ds. P. Veldhuizen (regio Dordrecht-Gorinchem) meldt dat in de regio het meerendeel van de gemeenten het eens is met het rapport, terwijl er één tegen is en één nog twijfelt. Hij pleit voor een voortgezette landelijke vergadering over dit onderwerp. In zijn bijdrage, die hij deels mondeling deels schriftelijk indient, behandelt hij centrale teksten als Gen. 1-3, Gal. 3, 1 Cor. 11 en 1 Tim. 2, met aanhaling van een keur van exegeten uit binnen- en buitenland.

Ds. A.M. van Leeuwen (regio Kampen) vindt het jammer dat er niet 'samen opgetrokken' wordt met CGK en GKV op het punt van de vrouw in ambt. Hij uit kritiek op de term 'context-bepaald' in het rapport, en zou liever spreken van 'context-betrokken'. Als de commissie vraagt waar men kan zeggen 'zo spreekt de Here', dan geldt dat in ieder geval daar waar de schrijvers van het NT het OT aanhalen, en daar waar de vrouw in het ambt duidelijk geblokkeerd wordt, stelt ds. Van Leeuwen. Hij meldt dat de regio Kampen verdeeld is over het rapport, en de regio als geheel neemt de conclusie van het rapport niet over.

Ds. C. Koolsbergen (regio Noord-Nederland) meldt dat alle kerken in de regio het rapport en de conclusies erin onderschrijven.

Ds. M. de Jong (regio Kerken in het Zuiden) zegt dat de regio van harte akkoord gaat met de conclusies. Wel geeft hij de mening van de regio weer, dat goed nagedacht moet worden over de vraag naar de praktische uitwerking, m.n. op het punt van de predikanten.

Ds. F. Gerkema (regio Utrecht) geeft aan dat de regio achter het rapport staat.

Ds. J. Maliepaard (regio Enschede/Zwolle) verwoordt zijn visie dat het rapport te veel in tegenstellingen denkt (óf-óf, terwijl het veel meer én-én is). Het derde rapport is z.i. exegetisch helder, maar zijn moeite ligt bij de toepassing ervan. Hij spreekt zijn vrees uit dat de cultuur zo boven de Schrift komt te staan, en doet de suggestie om eerst verder na te denken over wat norm-bepalend is.

Ds. G. van Dijk (regio Enschede/Zwolle) meldt dat de regio niet tot een eenduidige conclusie is gekomen. Over het algemeen is men er wel voor om de zaak in de vrijheid van de kerken te laten, maar hij pleit namens de regio voor voorzichtig verdergaan, ondermeer vanwege de relatie met de zusterkerken. Ds. Van Dijk suggereert om te wachten met de volgende stap, en de mogelijkheid te onderzoeken om samen met CGK en GKV een commissie te vormen.

Ds. J. Dekker (regio Amsterdam-Haarlem) laat weten dat de regio onder de indruk is van het rapport. Hij zegt dat alle de kerken van de regio, ondanks een enkele kritische kanttekening in het algemeen de conclusies van het rapport onderschrijven, maar dat sommigen dit niet zonder schroom doen. De regio is voor een voorzichtige besluitvorming, met het oog op de spankracht van het eigen kerkverband en de samenwerking met CGK en GKV.

Br. A.J. Holsappel meldt dat de kerk van Utrecht al tien jaar positieve ervaringen heeft met vrouwelijke ouderlingen, en dat de kerk de conclusies en voorstellen van de VOP onderschrijft.

Br. B.R. Koning (regio Arnhem) benadrukt het voorop gaan van de dienstbaarheid in de gemeente. Uiteindelijk, is zijn mening, draait het om één vraag: mag de vrouw leer-gezag hebben over de man? In zijn visie is de leer geen doel op zich, maar gericht op de eer van God en de dienst aan elkaar. In die lijn pleit br. Koning voor een herformulering van de vraagstelling: mag je een vrouw het recht ontzeggen om op deze manier dienstbaar te zijn aan de gemeente? De regio Arnhem is van mening dat het rapport recht doet aan de bijbel, en steunt het rapport. Wel pleit de regio voor een voorzichtige besluitvorming, en steunt zij het idee van een voortgezette landelijke vergadering.

Br. J. Bernard (regio Schiedam) meldt dat de meerderheid van de kerken in de regio zich met het rapport kan verenigen. Wel vindt hij dat we meer van de bijbel uit moeten gaan en vandaar naar de vragen van deze tijd.

Br. J. Hoogwaerts (regio Alkmaar-Zaandam) verwoordt de mening van de regio, dat het rapport veel biedt, maar niet voldoende om een duidelijke keuze te maken. Er is vrees dat een doorgaan op deze weg onze kerken verder in een isolement zal brengen. De regio stelt voor om pas op de plaats te maken, en zo mogelijk dit traject verder te gaan met CGK en GKV.

Ds. J. van 't Hof (regio Harderwijk) geeft aan dat de regio verdeeld is over het rapport; twee kerken zijn intern al verdeeld over de zaak. Drie kerken menen dat het rapport geen recht doet aan de Schrift, te veel toegeeft aan de tijdgeest en te veel negatieve gevolgen kent voor de relaties in de 'kleine oecumene', en verwerpen nadrukkelijk de conclusies. Drie kerken zijn juist blij met het rapport, en menen er een goede en bijbelse onderbouwing in te vinden en een serieus omgaan met de vragen van de tijd. Ook het verwerpen van de conclusies van het rapport of het uitstellen van de invoering ervan, kan voor spanning zorgen. Binnen het eigen kerkverband kan dit er toe leiden dat nog meer plaatselijke kerken in deze zaak hun eigen weg gaan. En juist dit verschijnsel is één van de punten die vanuit CGK en GKV regelmatig als probleem genoemd wordt. De reacties van DKE en van Deputaten voor de eenheid van de gereformeerde belijders in Nederland vragen weliswaar om terughoudendheid bij de besluitvorming maar dit zijn niet de enige reacties uit deze kerken. Vanuit deze kerken klinkt ook waardering voor het rapport en het is een samenwerkingsgemeente die deze zaak op de LV aan de orde heeft gesteld.

Ds. A. Beeffink (regio Arnhem) deelt mee dat de meerderheid van de regio de conclusie van het rapport steunt. Daarnaast is één kerk intern verdeeld over de zaak, en is nog één kerk er niet uit. De regio als geheel kan nog niet tot één duidelijke mening komen.

Ds. H. van Winkelhoff (regio Den Haag) meldt dat er in de regio over het algemeen waardering voor en instemming met het rapport is, maar dat de reacties toch wel divers zijn. Eén regio-kerk is het inhoudelijk met het rapport eens, maar zou graag een pas op de plaats zien vanwege de samenwerking met een CGK. En één kerk vraagt om verdere studie.

Na deze meningsvormende ronde **besluit** de vergadering op voorstel van het moderamen om een commissie te benoemen die verdere besluitvorming op 26 juni zal voorbereiden. In deze commissie zullen plaatsnemen: drie leden van de Commissie VOP (door haar aan te wijzen), waarvan één de samenroeper zal zijn; en drie afgevaardigden van de regio's (br. J.C. Verburg en de predikanten J. van 't Hof en A.M. van Leeuwen). De preses geeft namens de vergadering deze commissie de opdracht mee om zich te richten op een breed draagvlak, en rekening te houden met de relatie met de CGK en de GKV.

Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten

De tweede preses stelt vervolgens een ander punt aan de orde, namelijk een schriftelijk voorstel van een drietal afgevaardigden om een **extra bespreking VOP** in te lassen, los van de laatste ronde van besluitvorming.

Ds. P. Veldhuizen (regio Dordrecht-Gorinchem) spreekt zich uit vóór zo'n extra bespreking.

Ds. C. Koolsbergen (regio Noord-Nederland) meent dat dit niet nodig is.

Br. B. Koning (regio Arnhem) verklaart wel voor een extra gedachteswisseling te zijn, maar niets te zien in een herhaling van zetten.

Ds Smouter merkt op dat gedachtevorming over het onderwerp interessant is, maar niet tot de taak van de vergadering behoort (dat is al gedaan door de commissie) – die is er om besluiten te nemen.

Ds. J. van 't Hof, een van de ondertekenaars van het voorstel zegt in een toelichting, dat het gevoel heerst dat een goede besluitvorming eerst nog een goede inhoudelijke ronde vergt, en dat dit nog onvoldoende heeft plaatsgevonden.

Vervolgens geeft de tweede preses het voorstel in stemming. Twintig afgevaardigden blijken vóór te zijn, er is één onthouding en eenentwintig zijn tegen. Diverse tegenstemmers melden dat zij bij deze uitslag wel vóór zijn. Het moderamen stelt alles overwegende voor om extra gelegenheid voor inhoudelijke bespreking te geven, en zal met een voorstel komen. (zie verder bij punt 59)

79. Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten (LV2004.25)

Bij dit agendapunt dienen in deze zitting twee zaken aan de orde te komen:

1. De schriftelijke beantwoording door de Commissie V.O.P. van de in de derde zitting gestelde vragen, conform het in de vorige zitting aangenomen voorstel dit nog apart te agenderen en

2. De schriftelijke Handreiking van de Commissie Voorbereiding Besluitvorming V.O.P. (VBVOP). Ter voorbereiding van het formuleren van een besluit voor de behandeling in juni zou de VBVOP willen weten of de door hen in de handreiking aangedragen gedachte van het bij de invoering hanteren van het principe van de christelijke vrijheid voldoende draagvlak in de vergadering heeft.

Ad 1. Inhoudelijke behandeling van het Rapport aan de hand van de schriftelijke beantwoording door de Commissie V.O.P.

Van de Commissie VOP zijn aanwezig zr. M. Vrijmoeth-de Jong, br. J.W. Verheij en de predikanten M.H.T. Biewenga, en J.M. Mudde.

Ds. A.M. van Leeuwen (regio Kampen) pleit er voor er niet over te spreken dat de voorstellen 'contextbepaald' zijn. Hij spreekt liever van 'contextbetrokken'. Contextbepaald is te veel op de tijd, de cultuur waarin wij leven, betrokken, en heeft daarom een te negatieve toonzetting. In de regio Kampen worden voor- en tegenstanders van het rapport aangetroffen: De tegenstanders menen dat door het rapport het 'hoofd zijn van de man' vervluchtigt en het rapport dus teveel met de tijdgeest meegaat. De voorstanders achten de hoofdconclusies aanvaardbaar dat de schrift geen rechtstreekse aanwijzingen geeft en dat het ten behoeve van de opbouw van de gemeente en de verbreiding van het evangelie een zaak van christelijke vrijheid is. Het is niet geboden, wel geoorloofd.

Ds. J. Maliepaard (regio Enschede-Zwolle) vindt dat de commissie zijns inziens niet meer weet hoe het 'hoofd zijn van de man' moet worden ingevuld. Hij meent dat de man als hoofd van de vrouw zijn functie kan hebben vanuit de dienende liefde die het Hoofd van de gemeente kenmerkte. Als de contextbepaaldheid zou gelden van het hoofd van de man, dan toch niet van Christus als Hoofd van de gemeente. Verder vraagt hij een toelichting op wat het rapport zegt over dat de Openbaring van de schepping moet worden 'ondergedompeld in Christus', terwijl je toch mag aannemen dat dit door Paulus zelf al is gedaan. Verder vraagt hij of het juist is dat het rapport stelt dat door het emancipatorisch denken het niet meer geloofwaardig is dat de man het hoofd is van de vrouw.

Ds. A. Vos (regio Amsterdam-Haarlem) brengt naar voren dat de regio onder de indruk is van de grote zorgvuldigheid van het rapport Hierdoor is het soms wel eens wat verwarrend.

Ds. P. Veldhuizen (regio Dordrecht-Gorinchem) benadrukt het grote verschil tussen de exegese en de hermeneutiek. Hij mist bij de exegese het antwoord op de vraag hoe in het O.T. en N.T. met de ambten wordt omgegaan en acht het rapport op dit punt dat men er met de exegese niet uitkomt, niet juist. En dan komt de hermeneutische vraag hoe we met deze gegevens in deze tijd moeten omgaan, heel anders te liggen. Hij stelt dat zijn exegetisch onderzoek tot andere resultaten leidt dan het rapport van de commissie.

Ds C. Smit (regio Dordrecht-Gorinchem) verwoord het standpunt van de regio dat de comm. VOP zeer zorgvuldig te werk is gegaan. De grote meerderheid kan dan ook met de conclusies akkoord gaan.

Br. B.R. Koning (regio Arnhem) deelt niet de gevolgde weg van het rapport dat via de conclusie dat de exegese niet het eindantwoord geeft, daarna de hermeneutiek aan de orde komt. Hij meent dat de vraag of de exegese te vroeg is verlaten irrelevant is, daar de exegese en hermeneutiek in wisselwerking met elkaar moet plaatsvinden. Voorts zou hij willen spreken over contextbepaaldheid. Als laatste inhoudelijk punt geeft hij aan dat het 'ondergedompeld in Christus' tot gevolg heeft dat het bestaande niet blijft bestaan. Er komt een geheel nieuw bestaan.

(de rest van de opmerkingen van br. Koning worden vermeld onder ad 2.)

Ds. F. Gerkema (regio Utrecht) meent dat je bij het nauwkeurig luisteren naar de bijbel meer hebt aan de metafoor van het licht op ons pad, dan aan het in het rapport gebruikte beeld van het gebouw met de Schriftgegevens als bouwstenen, een beeld dat de aanpak van het rapport in sterke mate heeft gestempeld (vergelijk de omgang met de Schrift in het GKV rapport over echtscheiding, dat meer in de lijn van het eerste beeld ligt). Verder gebruikt hij liever de aanduiding contextgericht dan contextbepaald of –betrokken.

Br. J. Bernard (regio Schiedam) acht het niet juist dat in het rapport te veel wordt uitgegaan van de geëmancipeerde maatschappij door het veelvuldig verwijzen naar de samenleving, en dat vandaar uit naar de de bijbel wordt geluisterd. Wij dienen het kerkelijk leven in te richten zoals God het van ons vraagt.

Het onderdeel inhoudelijke discussie wordt afgesloten.

Ad.2. De Handreiking van de commissie VBVOP

Van de commissie zijn aanwezig de predikanten M.H.T. Biewenga, J van 't Hof en A.M. van Leeuwen en de brs. J.W. Verheij en J. C. Verburg.

De commissie geeft aan antwoord te willen krijgen op de op pag. 1 van de Handreiking gestelde vragen.

Br. Koning stelt bij de 1^e vraag of de uitvoering van de opdracht toereikend is de wedervraag: toereikend voor wat? We moeten het met het rapport er gewoon mee doen. De 2^e vraag over de instemming met de hoofdconclusies kan hij bevestigend beantwoorden. Hij acht het verder een zaak van christelijke vrijheid.

Ds. Van Leeuwen (regio Kampen) meldt dat de regio verdeeld is over de hoofdconclusies. Hij zag het liever dat, rekening houdend met CGK en GKV de besluitvorming naar een volgende LV zou worden doorgeschoven. Dan kan er ook eerst gesproken worden over de christelijke vrijheid in deze.

Br. S. Huizinga (regio Arnhem) geeft aan dat hij in kan stemmen met de geformuleerde overwegingen op pag. 4 van de Handreiking. Hij acht uitstel van de invoering (punt 7) niet wenselijk en meent dat bij voldoende draagvlak van de voorstellen het onderzoek (punt 8) niet nodig is, alsmede dat zo weinig mogelijk fasering (punt 9) moet worden ingebouwd.

Ds. F.R. Bruintjes (regio Kampen) trekt de conclusie dat als we er volgens het rapport exegetisch niet uitkomen, de bijbel kennelijk geen antwoorden geeft op onze vragen. Neemt de L.V. de conclusies van het rapport over dan wordt vanaf dat moment direct Schriftberoep problematisch in onze kerken.

Br. J. Maris (regio Harderwijk) beantwoordt de 2 vragen van de handreiking positief. Bij de overwegingen maakt hij de kanttekeningen dat de afstand tot de zusterkerken (punt 5) er slechts schijnbaar is. Landelijk is dit anders dan plaatselijk. Ook meent hij dat spreken over faseverschil laatdunkend kan overkomen. Hij is tegen uitstel van invoering (punt 7) en voor het onderzoek van punt 8.

Br. A. Vos (regio Alkmaar-Zaandam) vraagt of er geen sprake is van een nieuwe theologie als de commissie blijft bij haar standpunt dat de heilsgeschiedenis de cultuur volgt.

Br. K. Mollema (regio Den Haag) rapporteert dat de regio verdeeld is. Hij vreest dat de invoering van de conclusies van het rapport ertoe zal leiden dat we een modaliteitenkerk worden.

Ds. W. Smouter onderstreept overweging drie. Uitstel voor een periode van drie jaar kun je de zusterkerken niet aandoen.

Br. J. Hoogwaerts (regio Alkmaar-Zaandam) meent dat het rapport niet overtuigt. Hij kent geen bijbelse aanwijzingen om de vrouw tot het ambt toe te laten. Hij vreest voor de gevolgen. Leden zullen de kerk verlaten en samenwerking met andere kerken zal moeilijker worden. Hij pleit voor samen met de andere kerken optrekken.

Na deze sprekers antwoordt de commissie bij monde van een viertal leden.

Ds. Biewenga onderschrijft de zorg die over de relatie met de zusterkerken is uitgesproken. Hij neemt krachtig afstand van de gedachten van ds. Bruintjes, dat het rapport een beroep op de Schrift onmogelijk maakt en bepleit een wederzijds vertrouwen.

Ds. Van 't Hof geeft als reactie op de waarschuwing 'weet wat je doet' dat het dan juist verstandig kan zijn dat de plaatselijke kerk van de mogelijkheid geen gebruik maakt. Dat zal voor velen een relevante oplossing kunnen zijn. Hij benadrukt dat uitstellen van de invoering niet goed is. Invoering kan iedere kerk zelf afwegen.

Br. Verheij geeft aan dat de term faseverschil zeker niet laatdunkend is bedoeld en zegt toe, te proberen dit misverstand te vermijden in de uiteindelijke besluittekst.

Ds. Mudde bestrijdt dat door de voorstellen een modaliteiten kerk zou ontstaan. Een verschil tussen de kerken over de positie van de vrouw is in zijn ogen van een geheel andere orde.

Na deze beantwoording sluit de preses de besprekingen.

117. Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten (25)

De preses heet de leden van de commissie en andere aanwezigen welkom. Vervolgens laat hij Psalm 145: 1,3 zingen.

Van de **commissie Voorbereiding Besluitvorming VOP** zijn aanwezig: brs. J.C. Verburg en J. Verheij, en de di. M.H.T. Biewenga, J. van 't Hof, A.M. van Leeuwen en J. Mudde.

Namens de commissie licht br. Verheij het voorstel op enkele punten toe. Hij geeft aan dat bewust gekozen is voor een sobere verwoording van de hoofdconclusie (IC). Verder stelt hij dat de commissie met name graag de mening van de vergadering wil horen over de punten IB1 en 2.

De preses geeft **de afgevaardigden** gelegenheid te komen met opmerkingen, meningen en vragen over de voorstellen.

Ds. M. de Jong (regio Kerken in het Zuiden) geeft aan blij te zijn met het voorstel. Voorts dient hij namens de regio een **amendement** in op onderdeel IIB4, inhoudende dat 'niet' vervangen wordt door 'ook', en 'voordat' door 'mits'.

Hij dient tevens een **amendement** in op onderdeel IIC4, om het woord 'volgende' te vervangen door 'voortgezette'.

Ds. J. Dekker (regio Amsterdam-Haarlem) geeft aan dat de regio waardering heeft voor het voorstel en achter de inhoud staat. Wel meldt hij een vraag te hebben bij de helderheid van de verwoording van

ID1 (is de instemming 'geoorloofd maar niet geboden?'). Hij dient op dit onderdeel een **amendement** in om na het woordje 'vrijheid' de zinsnede 'en daarom' te vervangen door de regel 'is, en dat deze openstelling daarom'.

Ds. J.A. Roose dient namens de regio Kampen een **amendement** in op onderdeel IIC3, om de tekst in het voorstel te vervangen door de zin 'om het ambt van predikant nog niet daadwerkelijk open te stellen voor zusters'.

Br. B.R. Koning dient namens de regio Arnhem een **amendement** in om de verwoording van IB5 en 6 te wijzigen (25bb). Tevens stelt hij de vraag naar de opdracht van de in te stellen commissie die nader onderzoek moet doen. Br. Koning stelt voor die in de volgende trant te verwoorden: kan een kerk die ervan overtuigd is dat het ambt voor predikant niet voor vrouwen open staat, meewerken aan het beroepbaar stellen enz. van een vrouw? Of ook: kunnen wij dat vragen van zo'n kerk?

Ds. P. Veldhuizen (regio Dordrecht-Gorinchem) laat weten dat naar zijn mening nog helemaal niet inhoudelijk gediscussieerd is over het onderhavige onderwerp, hetgeen hij betreurt.

De preses biedt de **commissie** de mogelijkheid te reageren op de vragen en amendementen.

Br. J. Verheij laat weten dat de commissie instemt met het amendement van ds. M. de Jong op onderdeel IIB4. Zij wijzigt het voorstel in die zin, waarmee het amendement vervallen is.

Reagerend op ds. De Jongs amendement op IIC4 geeft br. Verheij aan dat de commissie geen mening heeft op dit punt. Wel vraagt de commissie zich af of het kan om op een voortgezette LV een heel nieuwe uitspraak te doen, en betwijfelt zij of dit op die termijn haalbaar is.

Br. Verheij laat weten dat de commissie ds. J. Dekkers amendement op ID1 overneemt.

In reactie op het amendement van ds. J.A. Roose op IIC3 deelt br. Verheij mee dat de tekst van dat onderdeel wordt gewijzigd in de regel: 'om de daadwerkelijke openstelling van het ambt van predikant voor zusters nog niet in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten'. Ds. Roose deelt hierop mee dat het amendement ingetrokken wordt.

In antwoord op de door br. B.R. Koning ingebrachte amendementen (25bb) laat br. Verheij weten dat de commissie de beginregel van IB wijzigt, door de woorden 'overweegt na kennisneming...' te vervangen door de woorden 'is, na kennisneming [...] van oordeel'. Aansluitend vervangt zij in IC de woorden 'is van oordeel' door de woorden 'spreekt uit'. Bij IB6 stelt de commissie in plaats van 'adequaat' voor de zinsnede 'in voldoende mate' te gebruiken. Overigens geeft br. Verheij aan dat de commissie de beide punten van het amendement Koning ontraadt.

Na deze reactie legt de preses aan de afgevaardigden de vraag voor wat zij denken van een beslissing over 'de vrouw in het ambt van predikant' op de voortgezette LV.

Br. A.J. Holsappel (Utrecht) geeft aan hier met gemengde gevoelens op te reageren. Het zou voor de gemeente van Utrecht prettig zijn om dan mee te kunnen beslissen in deze kwestie, aldus br. Holsappel, maar een nieuwe beslissing kan niet op voortgezette LV genomen worden is zijn mening: je legt zo'n vergadering een oordeel voor, en niet een vraag.

Ds. A.M. van Leeuwen (regio Kampen) laat weten sowieso moeite te hebben met een versnelde procedure.

Br. H. Lakerveld (regio van de Kerken in het Zuiden) verwoordt de visie dat het gaat om de vraag of de vergadering een beslissing op dit punt drie jaar uitstelt of niet.

Ds. C. Smit (regio Dordrecht-Gorinchem) dient een **amendement** in dat een terugkeer inhoudt naar de oude tekst van voorstel 25b.

De commissie laat weten het nemen van een besluit betreffende de vrouw in het ambt van predikant op de voortgezette LV te ontraden.

Ook deelt zij mee in punt IB5 het woord 'weersproken' te vervangen door 'besproken'.

Br. D. Aalbers dient namens de regio Alkmaar-Zaandam een **amendement** in om de gehele tekst van onderdeel IB5 te vervangen door de regel 'dat de LV van oordeel is dat de commissie voldoende duidelijk heeft gemaakt dat deze kritiek geen aanleiding geeft de eindconclusie te wijzigen'.

Br. B.R. Koning deelt mee dat de regio Arnhem beide amendementen intrekt.

Na de bespreking stelt de preses voor over te gaan tot **stemming** over de amendementen en het voorstel VOP.

Amendement De Jong op IIC4: 5 vóórstemmen, 1 onthouding; amendement verworpen.

Amendement Aalbers op IB5: 20 vóórstemmen, 6 onthoudingen, 13 tegenstemmen; amendement aangenomen.

Amendement Smit op IB6: 6 vóórstemmen, 4 onthoudingen; amendement verworpen.

Voorstel 25b: 5 tegenstemmen, 3 onthoudingen, 31 vóórstemmen; het voorstel van de commissie Voorbereiding Besluitvorming VOP is aangenomen.

Daarmee komt de vergadering tot de volgende voorlopige besluiten:

- I. **Besluiten over de hoofdconclusie van het rapport *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten?***
- A. **De Landelijke Vergadering heeft kennis genomen** van de hoofdconclusie van de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, die luidt: “De ambten van ouderling en predikant kunnen ook voor zusters worden opengesteld.” (LV2004.25.4, blz. 109).
- B. **De Landelijke Vergadering is na kennisneming van de aan deze conclusie ten grondslag liggende bezinning, van de daarop uitgebrachte reacties en van de beantwoording daarvan door de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten van oordeel:**
1. dat niet overtuigend is gebleken dat de commissie belangrijke aspecten over het hoofd heeft gezien, waardoor om die reden niet tot besluitvorming zou moeten worden overgegaan;
 2. dat aan de conclusie een grondige bezinning op de exegetische en hermeneutische vragen ten grondslag ligt;
 3. dat deze bezinning binnen de kaders van de gereformeerde belijdenis is uitgevoerd;
 4. dat de resultaten van deze bezinning in de LV zowel tot een grote mate van instemming als tot fundamentele kritiek hebben geleid;
 5. dat de commissie voldoende duidelijk heeft gemaakt dat deze kritiek geen aanleiding geeft de eindconclusie te wijzigen;
 6. dat de commissie eveneens in voldoende mate is ingegaan op de inhoudelijke argumenten die in de reacties van de deputaten van CGK en GKV en in het meerderheidsrapport van de CGK¹ naar voren zijn gebracht.
- C. **De Landelijke Vergadering spreekt uit,** dat de conclusie dat de ambten van ouderling en predikant ook voor zusters kunnen worden opengesteld, bijbels verantwoord is.
- D. **De Landelijke Vergadering besluit:**
1. dat het al of niet instemmen met de conclusie dat de ambten van ouderling en predikant ook voor zusters kunnen worden opengesteld, een zaak van christelijke vrijheid en dat deze openstelling daarom geoorloofd is, maar niet geboden;
 2. dat dit besluit voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten.
- II. **Besluiten over de kerkelijke vrijheid voor openstelling**
- A. **De Landelijke Vergadering heeft kennisgenomen:**
1. van het voorstel van de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten en de ad hoc commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, om onderscheid te maken tussen enerzijds de christelijke vrijheid met betrekking tot de hoofdconclusie van het studierapport en anderzijds de kerkelijke vrijheid met betrekking tot daadwerkelijke openstelling;
 2. van de constatering en overwegingen van de ad hoc commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, die op de LV-zitting van 15 mei 2004 behandeld zijn.
- B. **De Landelijke Vergadering is van oordeel:**
1. dat bij het nemen van besluiten om het in de vrijheid der kerken te laten om tot daadwerkelijke openstelling over te gaan, zo goed mogelijk rekening moet worden gehouden met de verdeelde meningen daarover;
 2. dat, gegeven de lange geschiedenis van bezinning op de zaak van de vrouw in het ambt binnen onze kerken, het niet wenselijk is besluitvorming over daadwerkelijke openstelling nogmaals jaren uit te stellen en mede afhankelijk te maken van een eventueel te realiseren gemeenschappelijk beraad met CGK en GKV;
 3. dat het in de vrijheid der kerken laten van het daadwerkelijk openstellen van het ambt

¹ Zie *Vrouw en Ambt*, 1999, Uitgave onder verantwoordelijkheid van de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland 1998

- van ouderling voor zusters, gelet op de draagkracht binnen het kerkverband, verantwoord is;
4. dat het in de vrijheid der kerken laten van het daadwerkelijk openstellen van het ambt van predikant voor zusters ook verantwoord is, mits is onderzocht hoe zij - ondanks verschillen in overtuiging - vorm kunnen geven aan hun gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en zorgvuldig in kaart is gebracht welke verdere regelingen in verband met deze openstelling gewenst zijn;
 5. dat het onderzoek hiernaar een zodanig grote inspanning vergt, dat hiervoor een commissie met een nieuwe opdracht zou moeten worden benoemd.
- C. De Landelijke Vergadering besluit:**
1. om het in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten om het ambt van ouderling voor zusters daadwerkelijk open te stellen;
 2. dat dit besluit voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten;
 3. om de daadwerkelijke openstelling van het ambt van predikant voor zusters nog niet in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten;
 4. dat een commissie zal worden benoemd met de opdracht de uitvoerbaarheid van de openstelling van het ambt van predikant te onderzoeken en daarbij aandacht te geven aan alle voor verdere besluitvorming relevante aspecten. Deze commissie zal zich daarbij laten informeren door de plaatselijke kerken en de regio's. Zij zal aan de volgende Landelijke Vergadering over haar bevindingen rapporteren en een advies uitbrengen;
 5. dat het besluit tot het benoemen van deze commissie voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten.

De preses dankt de afgevaardigden voor de betrokken deelname aan de bespreking. Namens de regio Arnhem sluit ds. A. Beeftink de zittingsdag af. Hij laat zingen Gezang 444:1-3 en gaat de vergadering voor in gebed.

137. Vrouwelijke ouderlingen en predikanten (LV25)

De preses stelt aan de orde de bekrachtiging van het voorlopig besluit inzake Vrouwelijke ouderlingen en predikanten (VOP).

In de eerste ronde kunnen de amendementen worden toegelicht en standpunten verwoord over zowel het bijbels verantwoord zijn als de fasering van de uitvoering.

Daarna volgt mogelijk commentaar van het moderamen en eventueel een tweede ronde.

Eerste ronde

Ds. Zuidhof (Urk) meldt dat het amendement (25d) op de tekst van **II B 3** van het voorlopig besluit VOP teruggetrokken wordt en gezien moet worden als een verklaring van gevoelen. Tevens verklaart hij tegen het voorgenomen besluit te stemmen om dezelfde redenen die Wezep en Zaandam in schriftelijke verklaringen naar voren hebben gebracht. Verder benadrukt hij dat ootmoed een wezenlijk kenmerk moet zijn.

Ds. Compagnie (Katwijk) zegt dat in de info bijlage bij het voorstel te optimistisch gesproken wordt over de relatie met de GKV. In Katwijk wordt i.v.m. dit besluit de samenspreking gestopt. De KR stemt daarom niet in met het besluit.

Br. Wijchgel (Deventer) licht het amendement van Deventer (25c) toe. Zij stellen voor in **I C** toe te voegen na 'spreekt uit' 'dat niet overtuigend is gebleken', en na het woord 'bijbels' het woord 'niet'. En in **I D 1** na 'besluit: dat' toe te voegen 'derhalve'. De formulering die Deventer voorstelt doet meer recht aan het feit dat er ook fundamentele kritiek kan zijn op de conclusies van het rapport.

Br Verveld (Zoetermeer) verwijst naar de verklaring van gevoelen en benadrukt de beperking die de commissie VOP zichzelf heeft opgelegd (pag 19). Een verdere studie is noodzakelijk. De conclusie wordt niet onderschreven (pag 53). Ook wat betreft de hermeneutiek is het rapport veel te beperkt. We moeten rekening houden met GKV en CGK. Een eenzijdig besluit bemoeilijkt de samensprekingen.

Br Van der Bijl (Gorinchem) dient een amendement op **I B 5** in (25f). Dit houdt in, toevoegen van het woordje 'haar' na het woord 'kritiek'.

Ds Molenmaker (Amersfoort-Zuid) verwijst naar het amendement (25e) Voorgesteld wordt in **I D 1** de woorden 'en dat deze opstelling daarom geoorloofd, maar niet geboden' te schrappen. Hij meldt dat er intern nog geen besluitvorming heeft plaats gehad. Wat dat betreft zijn ze verlegen met de situatie.

Reactie van het moderamen

De eerste scriba geeft de mening van het moderamen over de verschillende amendementen:

I B 5; "haar" toevoegen is niet terecht omdat het niet over de commissie gaat maar over de LV. I C en I D1; het voorstel van Deventer met twee ontkenningen in één zin suggereert teveel twijfel. Niet overnemen.

Voorstel Amersfoort-Zuid niet overnemen.

Naar de mening van de preses heeft het besluit een grote impact. Het leest de anderen niet de les maar is overtuigend voor de ruimte binnen de kerken om zusters te roepen tot het ambt.

Tweede ronde.

Br. Van der Bijl (Gorinchem) trekt het amendement op **I B 5** in.

Br. Huizinga (Arnhem) geeft een toelichting op de brief van Arnhem. Hij stemt in met het voorlopig besluit, dat mede genomen is naar aanleiding van de vraag van Arnhem (1997). In de samenwerkingsgemeente van Arnhem wordt het besluit formeel genomen door de NGK kerkenraad, maar officieel door de combi-kerkenraad. Het NGK-besluit om vrouwelijke ouderlingen en predikanten toe te staan is 'strijdig' met de oecumene. Hij benadrukt het laatste deel van de brief waarin gevraagd wordt om een verslaglegging die recht doet aan de situatie van samenwerkingsgemeenten. Arnhem kiest vóór het besluit.

Br. Bosma (Barendrecht) zal zich bij de stemming onthouden. Hij beseft dat onthouding gelijk is aan tegenstemmen, maar de verschillen van mening in de gemeente zijn zo groot dat de KR het verstandig acht niet voor of tegen te stemmen. Barendrecht wil de tijd nemen om elkaar te overtuigen. Ook binnen het kerkverband moet verder nagedacht worden b.v. over vrouwelijke predikanten.

Ds. v.d.Linde (Zwolle) is van mening dat de gesprekken met de GKV in gevaar komen als voor het besluit gekozen wordt. Zwolle stemt daarom tegen.

Br. Verkade (Vlaardingen) is ongelukkig met de gevolgde procedure. Er is veel te weinig tijd geweest voor besprekingen in de gemeente. Er is geen duidelijke meerderheid en hij zal zich onthouden van stemming.

Ds. Veldhuizen (Leerdam) heeft het rapport serieus genomen. Hij betreurt het dat op de LV geen gelegenheid is geweest voor uitvoerige discussie. Hij is het niet eens met de exegetische en de hermeneutiek en kan dus niet instemmen.

Br. Verbokkem (Alkmaar) De gemeente als samenwerkingsgemeente is vóór het besluit maar zal geen vrouwelijke ouderlingen benoemen zolang de CGK er geen toestemming voor geeft.

Br. Bisperink (Hengelo) De situatie in Hengelo is vergelijkbaar met die in Arnhem en Alkmaar. Hij zal vóór het besluit stemmen maar het zal niet in praktijk gebracht worden.

Ds. Van Es (Wapenveld) leest het standpunt van de gemeente Wapenveld voor, waarbij hij een aantal aspecten noemt die een rol speelden bij de besluitvorming in de gemeente Wapenveld. Wat betreft het bijbels perspectief concludeert hij dat vrouwen geen leidinggevende taak in de gemeente mogen krijgen. Hij stemt niet in met de conclusies van het rapport. Net als hier was ook bij de discussie over het diakenambt voor vrouwen de hermeneutiek doorslaggevend. Bij het oecumenisch perspectief vraagt hij zich af of het voorgenomen besluit een gunstige bijdrage is aan "het bewaren van de eenheid door de band van de vrede". Hij roept de kerken op om met wijsheid en gevoeligheid om te gaan met dit onderwerp.

Br. Wijchgel (Deventer) De bedoeling van de dubbele ontkenning betekent in dit geval een "ja". Samenwerking met GKV en CGK leidt er toe dat het al of niet invoeren samen met de anderen besloten wordt.

Reactie van het moderamen

De preses:

In reactie op Zwolle, dat tegenstemt vanwege de plaatselijke samenwerking met de GKV, wijst hij er op dat het mogelijk is om er mee in te stemmen dat zusterkerken de vrouw in het ambt invoeren, ook al doe je het zelf niet.

Het besluit zal spanningen geven, maar dat doet de huidige situatie ook.

Met het landelijk/regionaal perspectief wordt rekening gehouden door voor predikanten eerst te bekijken hoe we hier mee om kunnen gaan.

Een theologische discussie moet niet plaats vinden op een LV, maar binnen de commissie.

Laatste ronde

Ds. Van Es stelt dat, als je meent dat wat andere kerken doen bijbels niet verantwoord is, de vraag van de christelijke vrijheid anders komt te liggen. Het voorstel spreekt van geoorloofd, maar niet geboden. Maar is het geoorloofd? De vraag komt ook op in hoeverre we mede verantwoordelijk zijn voor wat andere kerken doen. Het is moeilijk een en ander uit te leggen naar buiten. Ook hij is van mening dat een echte discussie niet gevoerd is. Hij betreurt dit ten zeerste. Dit is in het verleden bij andere onderwerpen wel gebeurd.

Br. Schuurman (samenwerkingsgemeente Nieuwegein) zegt vóór het besluit te stemmen. Het onderwerp is een jaar lang in de gemeente besproken en met de CGK wordt nu verder gesproken. De discussie wordt gesloten en de amendementen en het voorstel in stemming gebracht.

Stemming

Twee kerken, te weten Wieringermeer en Wageningen, hebben zich afgemeld.

Amendement (25c) op I C en I D 5 wordt verworpen: 11 stemmen voor, 67 tegen en 5 onthoudingen.

Amendement (25e) op I D 1 wordt verworpen: 2 voor, 63 tegen en 18 onthoudingen.

Het volgende Besluit Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten wordt aangenomen met 59 stemmen voor, 17 tegen en 7 onthoudingen.

- I. **Besluiten over de hoofdconclusie van het rapport *Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten***
- A. **De Landelijke Vergadering heeft kennis genomen van de hoofdconclusie van de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, die luidt: “De ambten van ouderling en predikant kunnen ook voor zusters worden opengesteld.” (LV2004.25.4, blz. 109).**
- B. **De Landelijke Vergadering is, na kennisneming van de aan deze conclusie ten grondslag liggende bezinning, van de daarop uitgebrachte reacties en van de beantwoording daarvan door de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten van oordeel**
 1. dat niet overtuigend is gebleken dat de commissie belangrijke aspecten over het hoofd heeft gezien, waardoor om die reden niet tot besluitvorming zou moeten worden overgegaan;
 2. dat aan de conclusie een grondige bezinning op de exegetische en hermeneutische vragen ten grondslag ligt;
 3. dat deze bezinning binnen de kaders van de gereformeerde belijdenis is uitgevoerd;
 4. dat de resultaten van deze bezinning in de LV zowel tot een grote mate van instemming als tot fundamentele kritiek hebben geleid;
 5. dat de commissie voldoende duidelijk heeft gemaakt dat deze kritiek geen aanleiding geeft de eindconclusie te wijzigen;
 6. dat de commissie eveneens in voldoende mate is ingegaan op de inhoudelijke argumenten die in de reacties van de deputaten van CGK en GKV en in het meerderheidsrapport van de CGK¹¹ naar voren zijn gebracht.
- C. **De Landelijke Vergadering spreekt uit, dat de conclusie dat de ambten van ouderling en predikant ook voor zusters kunnen worden opengesteld, bijbels verantwoord is.**
- D. **De Landelijke Vergadering besluit:**
 1. dat het al of niet instemmen met de conclusie dat de ambten van ouderling en predikant ook voor zusters kunnen worden opengesteld, een zaak van christelijke vrijheid is en dat deze openstelling daarom geoorloofd is, maar niet geboden;
 2. dat dit besluit voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals

bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten.

II. Besluiten over de kerkelijke vrijheid voor openstelling

A. De Landelijke Vergadering heeft kennisgenomen:

1. van het voorstel van de commissie Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten en de ad hoc commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, om onderscheid te maken tussen enerzijds de christelijke vrijheid met betrekking tot de hoofdconclusie van het studierapport en anderzijds de kerkelijke vrijheid met betrekking tot daadwerkelijke openstelling;
2. van de constatering en overwegingen van de ad hoc commissie Voorbereiding Besluitvorming Vrouwelijke Ouderlingen en Predikanten, die op de LV-zitting van 15 mei 2004 behandeld zijn.

B. De Landelijke Vergadering is van oordeel:

1. dat bij het nemen van besluiten om het in de vrijheid der kerken te laten om tot daadwerkelijke openstelling over te gaan, zo goed mogelijk rekening moet worden gehouden met de verdeelde meningen daarover;
2. dat, gegeven de lange geschiedenis van bezinning op de zaak van de vrouw in het ambt binnen onze kerken, het niet wenselijk is besluitvorming over daadwerkelijke openstelling nogmaals jaren uit te stellen en mede afhankelijk te maken van een eventueel te realiseren gemeenschappelijk beraad met CGK en GKV;
3. dat het in de vrijheid der kerken laten van het daadwerkelijk openstellen van het ambt van ouderling voor zusters, gelet op de draagkracht binnen het kerkverband, verantwoord is;
4. dat het in de vrijheid der kerken laten van het daadwerkelijk openstellen van het ambt van predikant voor zusters ook verantwoord is, mits is onderzocht hoe zij - ondanks verschillen in overtuiging - vorm kunnen geven aan hun gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en zorgvuldig in kaart is gebracht welke verdere regelingen in verband met deze openstelling gewenst zijn;
5. dat het onderzoek hiernaar een zodanig grote inspanning vergt, dat hiervoor een commissie met een nieuwe opdracht zou moeten worden benoemd.

C. De Landelijke Vergadering besluit:

1. om het in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten om het ambt van ouderling voor zusters daadwerkelijk open te stellen;
2. dat dit besluit voorlopig is en dat een voortgezette Landelijke Vergadering, zoals bedoeld in artikel 38 van het AKS, hierover definitief zal besluiten;
3. om de daadwerkelijke openstelling van het ambt van predikant voor zusters nog niet in de vrijheid van de plaatselijke kerken te laten;
4. dat een commissie zal worden benoemd met de opdracht de uitvoerbaarheid van de openstelling van het ambt van predikant te onderzoeken en daarbij aandacht te geven aan alle voor verdere besluitvorming relevante aspecten. Deze commissie zal zich daarbij laten informeren door de plaatselijke kerken en de regio's. Zij zal aan de volgende Landelijke Vergadering over haar bevindingen rapporteren en een advies uitbrengen.

De voorzitter dankt de commissie voor het vele werk dat zij heeft verricht en verder alle betrokkenen bij de besluitvorming voor hun bijdrage.